

Nr 105

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1965/66 till statsdepartementen, m. m., jämte i ämnet väckta motioner, i vad propositionen och motionerna avser departementens organisation och arbetsformer.

(5:e avd.)

I propositionen nr 65 har Kungl. Maj:t (bilaga 1, s. 5—21), under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 26 februari 1965, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t a) att i statsdepartementen utom utrikesdepartementet i överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet anförts inrätta *dels* tjänster som departementsråd i lönegrad Br 4, kansliråd i lönegrad Br 3 och departementssekreterare i lönegrad Br 1 samt som departementssekreterare eller kanslisekreterare i högst lönegrad Ae 27, *dels* personliga tjänster med förordnande t. v.; b) att fastställa storleken av särskilt lönetillägg till chefstjänstemännen och viss annan personal i lönegraderna B 4 och B 3 i statsdepartementen utom utrikesdepartementet; samt c) att vidtaga de övergångsanordningar som behövs till följd av omorganisationen av departementen.

Normalorganisationen för statsdepartement föreslås bestå av arbetsenheter som inom lämpligt avgränsade sakområden svarar för såväl planering och riktlinjer som handläggning av löpande ärenden. Chefstjänstemännen i departementen, dvs. statssekreteraren, expeditionschefen och rättschefen, skall utöva var sina funktioner över departementets hela verksamhetsområde. För biträde med samordning, planering och budgetarbete samt i vissa departement med internationella ärenden och med lagstiftningsarbete och juridiskt-konsultativ verksamhet föreslås särskilda sekretariat. Samordningsuppgifter med avseende på det statliga utredningsväsendet föreslås i ökad utsträckning ankomma på statsrådsberedningen. Ytterligare administrativa arbetsuppgifter föreslås överförda till statsdepartementens organisationsavdelning. Den nya departementsorganisationen medför förbättrade resurser främst för planering och samordning men avser även att ge förutsättningar för en effektivare handläggning över huvud.

I propositionen framläggs också förslag om ökade resurser för planeringsverksamheten i verk och myndigheter.

Beträffande förslagets detaljer hänvisar utskottet till statsrådsprotokollet, s. 8—20.

I anledning av propositionen har väckts följande motioner, nämligen *dels* en inom andra kammaren av herr *Ståhl* väckt motion (II: 785), vari hemställts att riksdagen vid sin behandling av propositionen måtte beakta i motionen anförda synpunkter beträffande vissa relationer mellan departementen och ämbetsverken samt verkens rekrytering av kvalificerade tjänstemän;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Virgin m. fl.* (I: 691) och den andra inom andra kammaren av herr andre vice talmannen *Cassel m. fl.* (II: 817), i vilka hemställts att riksdagen med avslag å propositionen måtte besluta *dels* att departementens för budgetåret 1965/66¹ gällande personalförteckningar såväl som motsvarande anslag måtte fastställas att gälla även under budgetåret 1966/67², *dels ock* att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning under parlamentarisk medverkan i fråga om en förbättrad departementalorganisation samt anhålla att därav föranledda förslag måtte föreläggas 1966 års vårriksdag;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Dahlén m. fl.* (I: 708) och den andra inom andra kammaren av herr *Antonsson m. fl.* (II: 843), i vilka hemställts att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts hemställan om bemyndigande att utan riksdagens hörande inrätta vissa tjänster i lönegrad Br 4, Br 3, Br 1 och Ae 27, liksom personliga tjänster med förordnande t. v.; att riksdagen måtte uttala att genom särskild utredning uppmärksamhet bör ägnas vilken verkan en utbyggd departementsorganisation kan få på karriärmöjligheterna för tjänstemän i statliga verk och domstolar; att riksdagen måtte besluta att särskilt lönetillägg till chefstjänstemännen och viss annan personal i lönegraderna B 4 och B 3 i statsdepartementen skall kunna utgå intill ett visst högsta belopp; att utskottet föreslår ett sådant lämpligt högsta belopp; samt att i övrigt beaktas vad som i motionerna anförts;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Edström m. fl.* (I: 721) och den andra inom andra kammaren av fru *Sjövall m. fl.* (II: 846), i vilka hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en utredning om den centrala forskningsplaneringens departementala och interdepartementala organisation;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Segerstedt Wiberg* och herr *Ernulf* (I: 722) samt den andra inom andra kammaren av herrar *Hamrin* i Jönköping och förste vice talmannen *von Friesen* (II: 844), i vilka hemställts att propositionen antages med följande ändringar, nämligen att rättsavdelningarna inom statsdepartementen bibehålls, att nya tjänster inom statsdepartementen inte inrättas utan riksdagens hörande samt att lönetillägg för tjänstemän inom statsdepartementen bestäms i samma ordning som i övrigt gäller.

¹ Härmed torde avses 1964/65.

² Härmed torde avses 1965/66.

Beträffande motiveringarna för ifrågavarande motionsyrkanden får utskottet hänvisa till motionerna II: 785, II: 817, I: 708, II: 846 och I: 722.

Utskottet. Förevarande proposition innefattar dels en allmän del avseende statsdepartementens organisation och arbetsformer och dels särskilda delar med förslag angående vissa anslag under skilda departement. I detta utlåtande yttrar sig utskottet beträffande vad som föreslagits i propositionens allmänna del. I anslutning härtill avger utskottet i ett senare sammanhang särskilda utlåtanden avseende ifrågakommande anslag under ettvarvt av de i propositionen berörda departementen.

I statsrådsprotokollet behandlas inledningsvis frågan om planeringsresurser hos verk och myndigheter. Chefen för finansdepartementet anför att den enligt tidigare beslut åsyftade förstärkningen av verkens planeringsresurser bör ges en sådan form att de enkelt kan sättas in och anpassas efter de erfarenheter man får av den fortsatta planeringsverksamheten. I anslutning härtill förordas att medel för ändamålet anvisas över departementens kommittéanslag, varigenom en försöksverksamhet kan komma till stånd utan bundenhet till en fast organisation. Anslagsberäkningen i fråga om nämnda anslag har gjorts med beaktande härav. Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot vad sålunda förordats. Beträffande kommittéanslagen under de särskilda departementen återkommer utskottet i annat sammanhang.

På grundval av förslag från en särskilt tillkallad utredning, departementsutredningen, behandlas i statsrådsprotokollet frågan om statsdepartementens organisation och arbetsformer med undantag av utrikesdepartementets. Sistnämnda departement har nyligen fått ändrad organisation och berörs ej av det nu föreliggande förslaget.

Av statsrådsprotokollet framgår till en början att frågan om delegering och decentralisering av vissa ärenden som f. n. avgörs av Kungl. Maj:t är föremål för särskild bearbetning inom departementsutredningen och förutsätts skola successivt föranleda åtgärder av angiven innebörd. Utskottet understryker vikten av detta arbete. På sätt i statsrådsprotokollet förutsatts bör Kungl. Maj:t härvid i princip vara oförhindrad att pröva frågan om flyttning av beslutanderätten till underordnad myndighet även i fall då i samband med lagstiftning eller anslagsanvisning uttalats att beslutanderätten skall ankomma på Kungl. Maj:t.

Enligt vad i statsrådsprotokollet anförts har den föreslagna departementsorganisationen utformats med utgångspunkt från den nuvarande situationen där verken är fristående från departementen med självständigt ansvar för sin verksamhet. Verken skall sålunda liksom hittills i huvudsak ombesörja den löpande förvaltningen, medan arbetet med samordning, planering i stora drag och utformande av de viktigare riktlinjerna skall bedrivas i departementen. I motionen II: 785 anförts att det är av vikt att den nya organisationen inte utnyttjas för att överflytta den beslutanderätt som enligt nuvarande ordning ligger hos verken till departementen; enligt motionären är

det för en sund förvaltning av betydelse att balans upprätthålls mellan den centrala långsiktsplaneringen i departementen och verkens uppgifter att svara för förvaltningen inom en viss sektor. För egen del vill utskottet i denna fråga hänvisa till vad i det föregående anförts om förstärkning av verkens planeringsresurser samt delegering av beslutanderätt. Åtgärder av angiven innebörd torde i viss mån vara ägnade att stärka ämbetsverkens ställning. Det är uppenbart att en avvägning måste ske mellan verken och Kungl. Maj:ts i ifrågavarande avseende, med beaktande av olika förhandenvarande omständigheter.

Allmänt sett vill utskottet understryka vikten av att någon minskning i princip inte sker beträffande ämbetsverkens självständiga ansvar för det löpande förvaltningsarbetet i samband med den förestående departementsreformen. Med vad nu anförts torde de i den nämnda motionen framförda synpunkterna få anses beaktade, såvitt nu är i fråga.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall departementens nuvarande indelning i statssekreterar-, expeditiionschefs- och andra avdelningar upphöra. I stället skall en integration genomföras på det sättet att arbetsenheter tillskapas, vilka inom lämpligt avgränsade sakområden svarar för såväl arbetet med planering och riktlinjer som handläggningen av tillämpningsfrågor och löpande ärenden. I stället för den nuvarande indelningen efter ärendenas art får man alltså en indelning efter deras sakliga sammanhang. Chefstjänstemännen i ett departement, d. v. s. statssekreterare och expeditiionschef samt rättschef där sådan avses förekomma, förutsätts skola utöva var sina funktioner över departementets hela verksamhetsområde. Det handläggande arbetet beträffande olika sakområden förutsätts skola utföras inom särskilda arbetsenheter under ledning av huvudmän. För biträde med samordning, planering och budgetarbete samt i vissa fall med internationella ärenden, lagstiftningsarbete och juridiskt-konsultativ verksamhet föreslås särskilda sekretariat. Ytterligare administrativa arbetsuppgifter föreslås skola överföras till statsdepartementens organisationsavdelning. Den nya departementsorganisationen har förutsatts skola medföra förbättrade resurser främst för planering och samordning men avser även att skapa förutsättningar för en effektivare handläggning över huvud taget.

Utskottet har vid sin granskning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag funnit vad som anförts till stöd för detsamma innefatta bärande skäl för att en ny organisation av de här avsedda statsdepartementen kommer till stånd i enlighet med förslaget. Utskottet tillstyrker därför propositionen i förevarande hänseende. Tillräckliga skäl att, på sätt i motionerna I: 722 och II: 844 påyrkats, bibehålla de nuvarande rättsavdelningarna föreligger enligt utskottets mening ej, varför utskottet avstyrker berörda yrkande. Med anledning av vad i motionerna I: 708 och II: 843 anförts beträffande expeditiionschefens ställning och uppgifter i fortsättningen vill utskottet framhålla, att utskottet för sin del uppfattat det föreliggande förslaget så att någon

ändring i jämförelse med nuvarande förhållanden i princip inte är avsedd i fråga om expeditionschefens funktion att bevaka formella synpunkter vid ärendenas behandling.

Utskottets tillstyrkande av den föreslagna organisationen sker med beaktande av att denna bör uppfattas som en principorganisation, som i sin helhet inte kan genomföras omedelbart utan kräver en viss omställningstid. Såsom i statsrådsprotokollet framhållits är detta nödvändigt även av hänsyn till departementens personal.

På grund av utskottets i det föregående angivna allmänna ståndpunktstagande avstyrker utskottet det i motionerna I: 691 och II: 817 framställda yrkandet om avslag på förevarande proposition i förening med hemställan om ny utredning i ämnet.

Beträffande inrättande av tjänster innebär Kungl. Maj:ts förslag en principiell nyhet. Enligt gällande bestämmelser inrättas ordinarie tjänster samt extra ordinarie tjänster i lönegraderna Ae 22—27 av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut. I propositionen föreslås emellertid, i syfte att snabbt kunna anpassa organisationen efter behov, att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att i statsdepartementen utom utrikesdepartementet inrätta vissa högre tjänster. Ifrågavarande tjänster är dels ordinarie förordnandetjänster i lönegraderna Br 4, Br 3, Br 1 och dels extra ordinarie tjänster i högst lönegrad Ae 27. Nämnade bemyndigande föreslås avse även personliga tjänster med förordnande tills vidare.

Vid sin prövning av frågan om det begärda bemyndigandet för Kungl. Maj:t att inrätta tjänster i angivna lönegrader har utskottet haft att beakta jämväl de i förevarande proposition framlagda förslagen angående personalorganisationen i de särskilda departementen. Enligt dessa förslag skulle riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för varje särskilt departement »i enlighet med vad vederbörande departementschef föreslagit». I varje ifrågakommande fall har departementschefen i detalj angett den för sitt departement tilltänkta organisationen med antalsmässig fixering av förekommande tjänster i envar av lönegraderna Br 4, Br 3, Br 1 och högst Ae 27. Vederbörande avlöningsanslag för budgetåret 1965/66 är beräknat på grundval härav. I den mån riksdagen bifaller de i propositionen framlagda förslagen beträffande personalorganisationen i de särskilda departementen är personalförteckningarna för budgetåret 1965/66 sålunda till sitt innehåll i detalj bestämda. Det i propositionen begärda allmänna bemyndigandet får bedömas mot bakgrunden härav och förutsätts för budgetåret 1965/66 avse tjänster utom den vederbörligen fastställda personalförteckningen.

Utskottet har, med beaktande av de i statsrådsprotokollet anförda skälen för det begärda allmänna bemyndigandet, funnit sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag. På sätt i statsrådsprotokollet anförts bör i konsekvens med detta ståndpunktstagande anslagsposten till avlöningar till öv-

rig icke-ordinarie personal vara förslagsvis betecknad. I fråga om inrättande av personliga tjänster med förordnande tills vidare förutsätter utskottet att de för normalorganisationen gällande tjänstebemyndigarna tillämpas. I anslutning till det anförda avstyrker utskottet de i motionerna I: 708 och II: 843 samt I: 722 och II: 844 framställda avslagsyrkandena beträffande ifrågavarande allmänna bemyndigande.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall i fortsättningen särskilt lönetillägg utgå till departementens chefstjänstemän samt till »viss annan personal» i lönegraderna B 4 och B 3. Det förutsätts skola ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa det särskilda tilläggets storlek. F. n. gäller att innehavare av tjänst på löneplan B i departementen åtnjuter särskilt arvode av 2 004 kr. för år.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag på förevarande punkt och avstyrker följaktligen de i motionerna I: 708 och II: 843 samt I: 722 och II: 844 framställda yrkandena om ändring av förslaget härutinnan.

I motionerna I: 708 och II: 843 hemställs bl. a., att riksdagen måtte uttala att genom särskild utredning uppmärksamhet ägnas åt vilken verkan en utbyggd departementsorganisation kan få på karriärmöjligheterna för tjänstemän i statliga verk och domstolar. Denna fråga berörs även i motionen II: 785.

Utskottet vill i detta avseende uttala att utvecklingen av befodringsförhållandena inom de statliga förvaltningsorganen, sedd mot bakgrunden av departementens förestående upprustning i personellt hänseende, givetvis bör följas med uppmärksamhet. Erfarenheterna torde få utvisa huruvida några speciella åtgärder i detta hänseende kan visa sig påkallade. Att redan nu igångsätta en särskild utredning i ämnet synes utskottet inte motiverat, varför utskottet avstyrker det i de förstnämnda motionerna framställda yrkandet på denna punkt.

Vad i statsrådsprotokollet i övrigt anförts har inte givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

I fråga om samordningen mellan departementen anförts i statsrådsprotokollet att frågan om ändrad lagstiftning beträffande antalet statsdepartement och statsråd utan departement anmäls i annat sammanhang. Detta har skett genom propositionen nr 85, som behandlas av konstitutionsutskottet.

Till utskottet har hänskjutits de i anledning av förevarande proposition väckta motionerna I: 721 och II: 846 om utredning rörande den centrala forskningsplaneringens departementala och interdepartementala organisation. Utskottet kommer att i annat sammanhang avge utlåtande i detta ämne.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

1. att motionerna I: 691 och II: 817, i vad de avser avslag på propositionen nr 65 samt fortsatt giltighet under budgetåret 1965/66 av gällande personalförteckningar och avlöningsanslag, icke må av riksdagen bifallas;

2. att motionerna I: 691 och II: 817 samt I: 708 och II: 843, samtliga motioner i vad de avser utredning rörande en förbättrad departementalorganisation eller en utbyggd departementsorganisations inverkan på karriärmöjligheterna för vissa tjänstemän, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

3. att riksdagen må beträffande nya tjänster inom statsdepartementen utom utrikesdepartementet besluta att fördelningen av dessa tjänster på ordinarie, extra ordinarie och extra skall ske i enlighet med vad Kungl. Maj:t föreslår för de olika departementen;

4. att motionerna I: 722 och II: 844 samt I: 708 och II: 843, i vad de avser bibehållande av rättsavdelningarna eller rättschefernas och expeditionschefernas ställning, icke må bifallas av riksdagen;

5. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 708 och II: 843 samt I: 722 och II: 844, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att i statsdepartementen utom utrikesdepartementet i överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 26 februari 1965 anförts inrätta tjänster som departementsråd i lönegrad Br 4, kansliråd i lönegrad Br 3 och departementssekreterare i lönegrad Br 1 samt som departementssekreterare eller kanslisekreterare i högst lönegrad Ae 27;

6. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 708 och II: 843 samt I: 722 och II: 844, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att i statsdepartementen utom utrikesdepartementet i överensstämmelse med vad i nämnda statsrådsprotokoll anförts inrätta personliga tjänster med förordnande tills vidare;

7. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 708 och II: 843 samt I: 722 och II: 844, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa storleken av särskilt lönetillägg till chefstjänstemännen och viss annan personal i

lönegraderna B 4 och B 3 i statsdepartementen utom utrikesdepartementet;

8. att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsanordningar som behövs till följd av den ifrågavarande omorganisationen av departementen;

9. att motionen II: 785, såvitt den ej blivit i det föregående särskilt berörd, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 maj 1965

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, fröken Andersson, herrar Einar Persson, Birger Andersson, Fritz Persson, Axel Andersson, Rikard Svensson, Söderberg, Bengtson, Mårtensson, Eric Gustaf Peterson, Åkerlund, Harry Carlsson och Johan Olsson; samt

från andra kammaren: herrar Bohman, Ståhl, Blidfors, Almgren, fröken Elmén, herr Larsson i Hedenäset, fröken Olsson, herrar Johansson i Norrköping, Gustafsson i Uddevalla, Björkman, Fagerlund, Nelander, Blomkvist, Gustavsson i Ängelholm och Sjönell.

Reservationer

1) av fröken Andersson, herrar Åkerlund, Bohman och Björkman, vilka ansett

dels att utskottets hemställan under 1. bort ha följande lydelse:

»1. att riksdagen må bifalla motionerna I: 691 och II: 817, i vad de avser avslag på propositionen nr 65 samt fortsatt giltighet under budgetåret 1965/66 av gällande personalförteckningar och avlöningsanslag;»

dels ock vid bifall till yrkandet beträffande 1.

att det avsnitt i utskottets yttrande, som på s. 3 börjar med »Av statsrådsprotokollet» och på s. 5 slutar med »departementens personal», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet konstaterar att en rad av de frågor som hör samman med den framtida departementalorganisationen ännu inte blivit tillräckligt utredda. Det gäller bland annat möjligheten att i väsentligt större utsträckning än hittills överflytta beslutanderätten i vissa ärenden från Kungl. Maj:t till vissa centrala ämbetsverk och andra statliga myndigheter framför allt vad gäller rent administrativa uppgifter. Utredningsarbetet som i denna del än-

nu inte slutförts bör fullföljas med största möjliga snabbhet och utan alltför stor bundenhet vid tidigare praxis.

Utskottet finner inte heller att rättssäkerhetssynpunkterna i den föreslagna departementalorganisationen blivit tillräckligt iakttagna. Utskottet anser det inte lämpligt att sammanföra statssekreterarens och expeditionschefens avdelningar då detta måste medföra risker för att de rättsliga synpunkterna kommer i bakgrunden vid ärendenas behandling. Ej heller har departementschefens förslag till ny organisation skapat tillräckliga garantier mot politisering av departementsarbetet. Förslaget kan leda till en omläggning av förvaltningen i riktning mot ministerstyre, som måste anses vara främmande för det svenska förvaltningssystemet. På samma sätt vänder sig utskottet starkt mot att riksdagen, om det framlagda förslaget till ny departementalorganisation skulle genomdrivas, fråntas sitt naturliga inflytande över såväl departementens personalorganisation som deras personalkostnader genom förslaget att Kungl. Maj:t utan riksdagens hörande skall kunna inrätta nya tjänster i lönegraderna Br 4, Br 3 och Br 1 samt att anslaget till avlöningar för icke-ordinarie personal i samband därmed förslagsbetecknas.

Av anförda skäl avstyrker utskottet att statsdepartementens organisation och arbetsformer ändras i enlighet med de i statsrådsprotokollet redovisade grunderna. För nästa budgetår bör alltså nuvarande personalförteckningar och avlöningsanslag gälla. I den mån särskilda skäl och på särskilda områden personalförstärkningar erfordras, torde anslag för detta ändamål kunna äskas på tilläggsstat. Vad nu anförts bör äga tillämpning jämväl i fråga om avlöningsanslagen och avlöningsstaterna.»

samt att det avsnitt i utskottets yttrande, som på s. 5 börjar med »Beträffande inrättande» och på s. 6 slutar med »särskilt uttalande», bort utgå.

2) av fröken *Andersson*, herrar *Axel Andersson*, *Bengtson*, *Eric Gustaf Peterson*, *Åkerlund*, *Harry Carlsson*, *Johan Olsson*, *Bohman*, *Ståhl*, fröken *Elmén*, herrar *Larsson* i Hedenäset, *Björkman*, *Nelander* och *Sjönell*, vilka ansett att utskottets hemställan under 2. bort ha följande lydelse:

»2. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 691 och II: 817 samt I: 708 och II: 843, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt parlamentarisk utredning av frågan om statsdepartementens framtida organisation;»

3) beträffande motiveringen till yrkandet i reservationen 2), om denna bifalles,

a) av fröken *Andersson*, herrar *Åkerlund*, *Bohman* och *Björkman*, vilka ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 5, som börjar med »På grund av» och slutar med »i ämnet», bort ha följande lydelse:

»Utskottet motsätter sig självfallet inte en reform av departementalorga-

nisationen. En sådan är nödvändig. En reform bör emellertid förberedas grundligare än vad som hittills skett och under medverkan av representanter även för riksdagen. Arbetet bör i enlighet med vad som yrkas i motionerna I: 691 och II: 817 bedrivas skyndsamt, varvid riksdagen hos Kungl. Maj:t bör hemställa att ett på dylik utredning grundat förslag framlägges för 1966 års vårriksdag.»

b) av herrar *Axel Andersson, Bengtson, Eric Gustaf Peterson, Harry Carlsson, Johan Olsson, Ståhl*, fröken *Elmén*, herrar *Larsson* i Hedenäset, *Nelander* och *Sjönell*, vilka ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 5, som börjar med »På grund av» och slutar med »i ämnet», bort ersättas med text av följande lydelse:

»De förslag som framlagts i propositionen är otillfredsställande utredda. Förslagen är utformade på ett sätt som inte ger möjlighet för riksdagen att bedöma de reella följderna. Utskottet kan därför endast tillstyrka att de förändringar som föreslås för de enskilda departementen nu genomföres som ett provisorium. En parlamentarisk utredning bör snarast komma till stånd beträffande departementens organisation. Utskottet finner det befogat att nämnda utredning även tar upp den i motionerna I: 708 och II: 843 berörda frågan om en utbyggd departementsorganisations inverkan på karriärmöjligheterna för vissa tjänstemän. Man bör därvid noggrant undersöka konsekvenserna för personalsituationen inom hela den statliga förvaltningen av den föreslagna departementsorganisationen.»

Med det anförda anser sig utskottet ha tillgodosett även motionerna I: 691 och II: 817.»

4) av herrar *Axel Andersson, Bengtson, Eric Gustaf Peterson, Harry Carlsson, Johan Olsson, Ståhl*, fröken *Elmén*, herrar *Larsson* i Hedenäset, *Nelander* och *Sjönell*, vilka ansett

dels att efter tredje stycket på s. 5 bort införas ett stycke av följande lydelse:

»Då utskottet i avvaktan på en sådan utredning godtager de förslag till nya tjänster som redovisas för vissa departement sker detta i syfte att riksdagens arbete i fortsättningen inte skall behöva förryckas genom ett fösent propositionsavlämnande från departementen. Med hänsyn till att organisationen endast kan godtagas som ett provisorium bör emellertid de nya tjänster som föreslås för de skilda departementen inrättas som extra. Att utskottet över huvud taget anser sig kunna gå med på inrättande av nya tjänster beror på det stora behov av kapacitetsökning som departementens försenade propositionsavlämnande dokumenterar.»

dels ock att utskottets hemställan under 3. bort ha följande lydelse:

»3. att riksdagen må besluta att de nya tjänster som Kungl. Maj:t föreslår för de olika departementen utom utrikesdepartementet skall inrättas som extra;»

5) av herrar *Axel Andersson, Bengtson, Eric Gustaf Peterson, Harry Carlsson, Johan Olsson, Ståhl*, fröken *Elmén*, herrar *Larsson* i Hedenäset, *Nelander* och *Sjönell*, vilka ansett

dels att det avsnitt i utskottets yttrande, som på s. 4 börjar med »Utskottet har» och på s. 5 slutar med »departementens personal», bort ha följande lydelse:

»Utskottet har vid sin granskning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag funnit motiveringarna för förändringarna i departementen föga utvecklade. En rationalisering av departementens arbete och organisation torde emellertid vara erforderlig. Behovet härav har accentuerats under senare tid genom departementens försenade propositionsavlämnande, vilket förryckt riksdagens arbete på ett olyckligt sätt. Hur genomgripande förändringarna enligt förslaget skulle bli i realiteten finns små möjligheter att bedöma utifrån de knapphändiga uppgifter som propositionen ger om hur arbetet i departementen är avsett att bedrivas. Det utredningsarbete som verkställt har endast slutförts »i vissa delar» enligt propositionen. I motionerna I: 722 och II: 844 har påpekats den försvagning som den föreslagna ordningen innebär i fråga om rättsavdelningarnas självständiga ställning. Frågan härom har emellertid inte närmare behandlats i propositionen. En utväg kan vara att i större omfattning än propositionen anger skapa särskilda arbetsgrupper under rättschefens ledning för större lagstiftningsuppgifter. Med anledning av vad i motionerna I: 708 och II: 843 anförts beträffande expeditionschefens ställning och uppgifter i fortsättningen vill utskottet framhålla att utskottet, trots propositionens oklarhet, uppfattat det föreliggande förslaget så att någon ändring i jämförelse med nuvarande förhållanden i princip inte är avsedd i fråga om expeditionschefens reella inflytande och hans funktion att bevaka de rättsliga synpunkterna vid ärendenas behandling. Utskottet vill i detta sammanhang betona vikten av att man inte på något sätt försvagar den oberoende ställningen för dem som inom departementen har att tillse att rättssäkerhetssynpunkterna blir iaktagna. Utskottet föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet nu anför.»

dels ock att utskottets hemställan under 4. bort ha följande lydelse:

»4. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 722 och II: 844 samt I: 708 och II: 843, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anför rörande rättsavdelningarna samt rättschefernas och expeditionschefernas ställning;»

6) av herrar *Axel Andersson, Bengtson, Eric Gustaf Peterson, Harry Carlsson, Johan Olsson, Ståhl*, fröken *Elmén*, herrar *Larsson* i Hedenäset, *Nelander* och *Sjönell*, vilka ansett

dels att det avsnitt i utskottets yttrande, som på s. 5 börjar med »Vid sin» och på s. 6 slutar med »allmänna bemyndigande», bort ha följande lydelse:

»Ett bemyndigande av det begärda slaget skulle innebära att riksdagen skulle avhända sig det reella inflytandet över departementens organisation och kostnader. Detta skulle medföra en principiell och praktisk ändring av maktfördelningen mellan riksdag och regering, som utskottet inte kan acceptera. Om förändringar av den karaktär som föreslagits skall vidtagas får detta inte ske på ett så lättvindigt sätt som det föreslagna.

Vad angår det begärda bemyndigandet för Kungl. Maj:t att — utöver de för de olika departementen särskilt föreslagna tjänsterna — i departementen inrätta tjänster av i propositionen angivna slag anser utskottet att ett så allmänt avfattat bemyndigande icke kan godtagas. Skulle tjänster utöver de i propositionen för de olika departementen särskilt redovisade visa sig erforderliga bör Kungl. Maj:t i vanlig ordning framlägga förslag härom. Under hänvisning till vad som anförts i motionerna I: 708 och II: 843 samt I: 722 och II: 844 får utskottet därför föreslå att riksdagen avslår det begärda bemyndigandet för Kungl. Maj:t att utan riksdagens hörande inrätta vissa tjänster.»

dels ock att utskottets hemställan under 5. och 6. bort ha följande lydelse:

»5. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 708 och II: 843 samt I: 722 och II: 844, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förslag angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att i statsdepartementen utom utrikesdepartementet inrätta tjänster i lönegraderna Br 4, Br 3, Br 1 och högst Ae 27;

6. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 708 och II: 843 samt I: 722 och II: 844, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förslag angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att i statsdepartementen utom utrikesdepartementet inrätta personliga tjänster med förordnande tills vidare;»

7) av herrar *Axel Andersson, Bengtson, Eric Gustaf Peterson, Harry Carlsson, Johan Olsson, Ståhl*, fröken *Elmén*, herrar *Larsson* i Hedenäset, *Nelander* och *Sjönell*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 6, som börjar med »Utskottet har» och slutar med »förslaget härutinnan», bort ha följande lydelse:

»Utskottet har inte något att erinra mot att lönetillägg i ifrågavarande fall får utgå liksom för närvarande är fallet. Beträffande tilläggets belopp anser utskottet emellertid tillräckliga skäl inte föreligga för att detta fastställs av Kungl. Maj:t utan maximering. I anslutning till vad i motionerna I: 708 och II: 843 samt I: 722 och II: 844 yrkats och i avvaktan på den av utskottet föreslagna utredningens förslag förordar utskottet att ifrågavarande lönetillägg utgår med högst 3 600 kr. för år.»

dels ock att utskottets hemställan under 7. bort ha följande lydelse:

»7. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 708 och II: 843 samt I: 722 och II: 844, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa storleken av särskilt lönetillägg till chefstjänstemännen och viss annan personal i lönegraderna B 4 och B 3 i statsdepartementen utom utrikesdepartementet intill ett belopp av högst 3 600 kr. för år;»

8) av herrar *Axel Andersson, Bengtson, Eric Gustaf Peterson, Harry Carlsson, Johan Olsson, Ståhl*, fröken *Elmén*, herrar *Larsson* i Hedenäset, *Nelander* och *Sjönell*, vilka ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 4, som börjar med »Allmänt sett» och slutar med »i fråga», bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill i detta sammanhang understryka att verkens uppgifter ingalunda är begränsade till den löpande förvaltningen utan i betydande omfattning utgöres av planeringsverksamhet. Det är enligt utskottets mening angeläget att någon minskning i princip inte sker av denna planeringsverksamhet. De skilda verken bör liksom hittills ha det primära ansvaret för planläggningen av åtgärder inom sina verksamhetsområden. Härutöver är det önskvärt att löpande förvaltningsuppgifter i görligaste mån överflyttas från departementen till verk och andra myndigheter. Med den utformning och omfattning som i propositionen föreslås för departementsorganisationen föreligger det enligt utskottets mening en uppenbar risk för att ett genomförande av förslaget skulle leda till en försvagning av de centrala ämbetsverkens ställning och till en minskning av det parlamentariska deltagandet vid utredningsarbetet samt till en mot gamla svenska traditioner stridande koncentration av inflytandet till Kungl. Maj:ts kansli vid reformarbetets förberedande. Med vad nu anförts torde de i den nämnda motionen framförda synpunkterna få anses beaktade, såvitt nu är i fråga.»